

Marek Ciara (Warszawa)

**MATERIAŁY JÓZEFA ZAŁUSKIEGO
(1702-1774)**

(170)

Józef Andrzej Załuski, herbu Junosza, urodził się 12 sierpnia 1702 r. w Jedlance w ówczesnym powiecie radomskim. Jego rodzicami byli Aleksander Józef wojewoda rawski i Teresa z Potkańskich. Jego bratem był Andrzej Stanisław Załuski (1695-1758), kanclerz wielki koronny i biskup krakowski.

W latach 1712-1715 kształcił w: kolegium jezuickim w Pułtusku, w kolegiach pijarskich w Szczuczynie, Warszawie i Piotrkowie. W latach 1716-1718 odbył podróż do Niemiec, Holandii, Francji i Włoch. W 1718 r. studiował w Rzymie. W latach 1720-1723 studiował w Paryżu w seminarium św. Sulpicjusza i na Sorbonie. Studia ukończył otrzymując bakalaureat z teologii. W 1724 r. został doktorem obojga praw w Akademii Krakowskiej. W 1727 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1728 r. został referendarzem wielkim koronnym i kanonikiem kapituły krakowskiej. W 1733 r. poparł na elekcji Stanisława Leszczyńskiego. W latach 1733-1736 był posłem króla Stanisława Leszczyńskiego na dworze papieża Klemensa XII. Po powrocie do Polski został opatem komendatoryjnym w Wąchocku. W 1759 r. mianowany biskupem kijowskim. Był współtwórcą i współfundatorem razem z bratem Andrzejem Stanisławem Załuskim pierwszej polskiej biblioteki publicznej Biblioteki Załuskich (1747-1795).

Na sejmie w 1767 r. z polecenia ambasadora rosyjskiego Nikołaja Repnina razem z biskupem krakowskim Kajetanem Sołtykiem, hetmanem polnym Waławem Rzewuskim i jego synem Sewerynem Rzewuskim został aresztowany i zesłany do Kaługi w Rosji (1767-1773).

Józef Andrzej Załuski zmarł 7 stycznia 1774 r.

Materiały Józefa Andrzeja Załuskiego zostały wyłączone ze starego zasobu w 1995 r.

Marek Ciara w 2020 r. uporządkował materiały archiwalne i opracował inwentarz. Objętość zespołu to 0,02 m. b. Materiały spuścizny uporządkowano zgodnie z *Wytycznymi opracowania spuścizn archiwalnych po uczonych*. Spuścizna zawiera materiały z 1773 r.

W jednostce 1 znajduje się poemat *Przypadki niektóre JW. Jmsc księdza Józefa Załuskiego biskupa kijowskiego, które mu się w niewoli moskiewskiej półszóstoletniej trafiły r.[oku] 1767-1773 wierszem od niego podróżnym w Regnowie opisane*, zawierający opis pobytu na zesłaniu.

W PAN Archiwum w Warszawie spuściznie nadano sygnaturę 170. W wyszukiwarce www.szukajwarchiwach.pl zespół ma numer 302/ 630 /0. Inwentarz zawiera 1 jednostkę.

Źródła i bibliografia

1. Materiały Józefa Andrzeja Załuskiego, Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie, sygnatura 170
2. *Załuski Józef Andrzej*, [w:] *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, tom 6, Warszawa 1997, s. 971
3. *Załuski Józef Andrzej*, [pl/wikipedia/org/wiki](http://pl.wikipedia.org/wiki)

INWENTARZ

1. *Przypadki niektóre JW. Jmsc księdza Józefa Załuskiego biskupa kijowskiego, które mu się w niewoli moskiewskiej półszóstoletniej trafiły r.[oku] 1767-1773 wierszem od niego podróżnym w Regnowie opisane. Roku 1773.*

Poemat

1773, rkp., opr., k. 52

Druk: wydawnictwo Józefa Epifaniusza Minasowicza, bez miejsca wydania, 1773